

STICHTING RADIOGEMEENTE

PREKENSERIE JAARGANG 61 NR 10

Schriftlezing:

LUCAS 15 : 1 – 10

EEN BOODSCHAP VOOR ISRAËL EN VOOR ONS

DOOR DS A.H. AGTEREEK

Gehouden op

18 augustus 2013 in de

Chr. Triumfatorkerk

in Den Haag

Ik heb er een beetje spijt van dat ik dit onderwerp heb gekozen, omdat mij de tijd ontbreekt om het duidelijk uit te leggen, maar ik wil proberen om dat zo goed mogelijk te doen.

Wij hebben altijd de gedachte gehad dat Lucas 15 een stukje evangelisatiemateriaal was. Ik denk dat dat ook niet erg is - zo heb ik er in het verleden in verschillende kerken en in onze oude gemeenten ook wel over gesproken - maar wat is het goed om je Bijbel steeds te lezen. Let eens even op het volgende: de tollenaars en de zondaars kwamen bij Jezus om naar Hem te luisteren. Heel begrijpelijk. En dan komt het en daar lezen wij overheen: "De Farizeeërs en de Schriftgeleerden morden en spraken: Deze ontvangt zondaars en eet met hen." En dan komt er een zinnetje: "Jezus sprak deze gelijkenis (enkelvoud!) tot hen...." Jezus spreekt hier de Farizeeën en Schriftgeleerden aan en dan staat er niet: Hij sprak deze gelijkenissen, maar: gelijkenis.

En deze gelijkenis valt in drie stukken uiteen. De gelijkenis van het verloren schaap, zo zeggen wij, de gelijkenis van het verloren muntje en de gelijkenis van de verloren zoon. Maar de Bijbel zegt: Jezus sprak deze gelijkenis tot hen (die in drie stukken uiteenvalt) en dat zei Hij tegen de leiders van het Joodse volk. En het is zo belangrijk dat wij gaan zien tot wie het gesproken wordt en gelukkig, gelukkig, over hun hoofd heen ook tot ons.

Als Jezus gaat spreken over die herder, die gaat zoeken, die gaat tellen, die gaat dragen, dan hebben die Farizeeën en Schriftgeleerden dat donders goed begrepen. Daarom hadden ze ook zo de pest aan Jezus. Daarom moest Hij ook gekruisigd worden. Want Jezus presenteert Zich hier als die geweldig bijzondere Herder. En zij kenden natuurlijk de profetie van Ezechiël: "Moeten de herders niet de schapen weiden? Het vet eten jullie en met de wol bekleden jullie je, het gemeste kalf slacht je, maar de schapen weiden jullie niet; het zwakke, dat versterken jullie niet; het zieke, dat genezen jullie niet; het gewonde verbinden jullie niet en het afgedwaalde zoeken jullie niet op."

Ze hebben donders goed begrepen: Jezus valt hier inderdaad de herders van Israël aan. Zeer terecht. Omdat ze het niet goed deden. De herders van Israël hebben hopeloos gefaald. Het is helemaal misgegaan met die herders. En nu komt Jezus en Hij gaat Zich voorstellen. Hij gaat vertellen hoe Hij dat doet. Ik moet u zeggen: ik ben daar in de afgelopen week weer diep van onder de indruk geraakt. Ik moet het wat vluchtig vertellen, anders kom ik er niet mee klaar.

Het werkwoord staat er niet in, maar Hij telt op een bijzondere wijze. Er zijn honderd schapen en negenennegentig zijn veilig in de kudde. Eén ontbreekt. Ik ben zo dankbaar om dat opnieuw te kunnen zeggen tegen de mensen: Jezus Christus houdt rekening met de enkeling in Israël en ook in deze wereld.

Er is een regeltje in één van onze kerstliederen en dat kennen we allemaal: "En onder miljoenen houdt Hij ook mij in 't oog." Ik zou kunnen zeggen: onder de miljarden houdt Hij ook mij in het oog. Het is onvoorstelbaar. Wij hebben er in de theologie twee woorden voor gevonden, maar ik weet er geen raad mee, dat is: God is alomtegenwoordig en God is alwetend. Ik geloof het met heel mijn hart, maar ik kan mij daar geen voorstelling van maken.

Ik preekte vanmorgen in de Bijlmermeer in Amsterdam. Een donkere gemeente: allemaal mensen uit Suriname en Curaçao, een levende gemeente, totaal anders weer dan vanavond hier, met een enorme band en ik moet zeggen in alle eerbied, ook met een heel stuk lawaai. Ik elk geval reden mijn vrouw en ik de Bijlmer binnen en wij zagen die enorm hoge flats voor ons, misschien wel twintig, eenentwintig verdiepingen hoog, op sommige waranda's een hele hoop rotzooi, een oude fiets en weet ik wat allemaal. Ik zei op een bepaald moment tegen mijn vrouw: "Onvoorstelbaar, dat de Here God nu precies weet wie daar woont waar die fiets op dat balkon staat. God weet alles van die mensen. De Bijbel zegt in het boek Openbaring: Ik weet waar je woont. God weet alles van ons. Onvoorstelbaar."

Toen zei mijn vrouw tegen mij: "Vind je dat nu plezierig of vind je dat niet plezierig?" Ik zei: "Ik wel." Voor andere mensen lopen wij altijd op onze tenen. Wij doen altijd onze best om goed uit de bus te komen. Dat doet iedereen. Dat doet u hier in de kerk en ik denk dat elke dominee dat ook doet. En wat is het dan heerlijk dat wij dat bij de Here God niet hoeven te doen. Hij kent ons gaan, Hij kent ons staan, Hij kent ons liggen, Hij kent ons denken. Met al onze wegen is Hij vertrouwd. Bij de Here God kunnen wij heel ontspannen wezen. God telt en God houdt rekening met de enkeling.

Nu ga ik misschien toch even wat langdradig worden, maar ik moet u zeggen, in deze wereld wordt niet met enkelingen gerekend. Daar maak ik mij boos om. Als je de zorgverzekeraar moet hebben, want er is iets loos, natuurlijk met financiën, dan vragen ze niet: "Hoe is je naam?" Maar: "Wat is je nummer?" En als je de belastingdienst moet hebben en je bent een uur aan de telefoon, dan heb je nog niemand te pakken gekregen. Wat die ambtenaren doen? God weet het. Als je uiteindelijk iemand krijgt, zegt die: "Wat is uw sofinummer?" Wij zijn in deze wereld gedegradeerd tot nummers.

Maar voor God zijn wij mensen. God kent ons bij naam. God weet hoe je heet. God weet wie je bent. En ik hoop dat u net als ik ervaar - ik vind dat zo verrukkelijk - dat ik bij de Here God niet op mijn tenen hoeft te lopen.

Ik heb vanmorgen tegen al die donkere mensen gezegd: "Ik ben zo blij dat God alles van mij weet." Want ik had vanmorgen helemaal geen zin. Ik ben gisteravond heel laat naar bed gegaan. Mijn vrouw hoeft mij nooit wakker te maken, maar vanmorgen zei ze: "Zou het niet tijd worden om op te staan?" Ik zei: "Lieve schat, ik heb helemaal geen zin." Het bed was lekker warm en ik was moe. In ieder geval, ik had

vanmorgen geen zin en dat wist de Here God. Hij vond het helemaal niet erg, maar ik móest wel. En ik heb van deze dag intens genoten. Ook vanavond weer. Ik kwam uit dat prachtige, lommerrijke Oegstgeest om naar de grote stad Den Haag te gaan.

God telt. Wij lezen zo makkelijk en wij zingen zo makkelijk: Hij is gegaan... Hebt u daar wel eens bij stilgestaan? Deze Herder is gegaan, Hij is de duisternis ingegaan, het gevaar tegemoet: rovers, wilde dieren. Hij is gegaan met alle ellende en rottigheid van dien.

Ik was vorige week in een gemeente waar men alleen maar Opwekkingsliederen zong. Daar heb ik niets op tegen. Ik kom als gast en ik zing wel blijmoedig mee. U kent misschien dat versje: "U daalde neer van Uw troon om mens te zijn, van de kribbe naar het kruis en van het kruis in het graf..." Sorry, dat ik het zo zeg, maar wat een beroerd liedje. U zegt: "Meen je dat?" Ja.

Wij zingen het zo makkelijk: "U daalde neer van Uw troon om mens te zijn..." Mensen, onvoorstelbaar om de hemel te verlaten en neer te dalen op deze aarde vol ellende, rottigheid en narigheid. "U ging van de kribbe naar het kruis..." En het kruis is één van de meest afschuwelijkste plaatsen waar een mens moet sterven. Een executieplaats. Zo ontzettend! Zo verschrikkelijk, dat we het niet kunnen beschrijven.

En dan ook nog: "U ging van het kruis in het graf..." De Levensvorst in een graf! Kunt u zich dat voorstellen? Kunt u het begrijpen? U zit mij allemaal aan te kijken alsof u denkt: die Agtereek die spoort niet. Maar ik spoor wel. Ik weet waar ik het over heb. Hij is gegaan... Hij is gegaan om ons, om jullie, om mij te redden. Om Israël te redden! De Bijbel zegt - we zijn het vergeten - dat Hij is gekomen voor de verloren schapen van het huis van Israël. En Hij is over hun hoofden heen ook tot ons gekomen.

En dan staat er in dit Bijbelgedeelte, ik heb het net gelezen, dat Hij het verlorene gaat zoeken. Mensen, je zoekt alleen dat wat je niet kwijt wilt. Als ik uit mijn zak een muntje van één of twee euro zou verliezen - en ik ben best wel zuinig, ik had een Zeeuw kunnen zijn, al zeg ik dat niet als ik in Zeeland moet spreken - maar dan denk ik: God zegene de vinder.

Maar jaren geleden stond ik in IJmuiden en woonden wij in Bloemendaal en mijn vrouw en ik deden boodschappen. Ik ga graag mee om boodschappen te doen, want dan heb ik controle op de portemonnee. We hadden wat vergeten en ik zei tegen mijn vrouw in de auto: "Ik haal het wel even op." En toen waren er een paar van die akelige, vervelende rotjochies en die schoten zo lucifertjes op mijn auto. Op *mijn* auto!! Ik werd er boos om en ik ben achter ze aan gegaan en ik dacht: als ik ze te pakken krijg, o... Maar ze waren vlugger dan ik, hoewel ik in die tijd behoorlijk vlug was.

Toen gebeurde er iets heel vervelends. Echt heel naar. Ik raakte dit horloge kwijt. Tegenwoordig hoeft u er niet meer zo druk om te maken. Voor twintig, dertig, veertig euro heb je een nieuw horloge. Maar ik wilde dit horloge terug. Waarom? Ik heb dit van mijn vrouw gekregen. En alles wat ik van mijn vrouw en van mijn kinderen heb gekregen, dat is mij zo dierbaar.

Een poosje geleden had mijn vrouw een opruimwoede. Er moesten boeken uit een boekenkast weg en toen vonden we ook tekeningen van de kinderen van de kleuterschool. Mijn vrouw vroeg: "Wil je die ook bewaren?" Ik zei: "Ja, natuurlijk. De tekeningen van de kinderen bewaar ik totdat ik er niet meer ben. Zij moeten maar uitzoeken wat zij er dan mee doen."

Ik ben voor dat horloge toen op mijn knieën door het gras en het zand gegaan en eindelijk vond ik het. Dat wat je niet wilt missen, ga je zoeken. Zo zoekt de Here God ons. Hij zoekt Israël, Hij zoekt u, Hij zoekt mij, Hij zoekt de mensen in de wereld. Er is een prachtig lied in de bundel van Johan de Heer: "Ja, Zijn liefde zocht mij en Zijn bloed, dat kocht mij. Door genade ben ik een kind van God."

En dan komt er iets heel raars. Ik denk dat de mensen daar vaak niet bij denken als ze hun Bijbeltje lezen, want dan staat er: "En als Hij het gevonden heeft, dan tilt Hij het met blijdschap op Zijn schouders." Vindt u dat nu niet gek? Die schapen in het Oosten waren veel groter dan onze schapen. Stel nu voor dat ik een herder zou zijn - ik weet er weinig van, want ik ben een Amsterdamse jongen en in de Jordaan groot gebracht - en één van mijn schapen was weggelopen. Dan was ik die best gaan zoeken. En wat had ik gedaan? Ik had een touw om zijn kop gebonden en met mijn stok had ik hem een flinke tik op de kont gegeven, want lopen zou hij. Stel je voor dat ik zo'n enorm beest zou gaan dragen... Ik ben toch niet van lotje getikt? Deze herder dan wel? Nee, nee...

Ik moest jaren geleden een keer preken in 2° Exloërmond in Drenthe. Daar liep een herder met een stel schapen en ik zei tegen mijn vrouw: "Ik ga even met die man praten? Je hoort nog wel wat." Ik zei tegen die man: "Ik ben dominee en ik moet preken in Exloërmond, maar ik snap niets van een Bijbelgedeelte. Misschien weet u het. Als een schaap weggedwaald is, gaat de herder het zoeken en dan draagt hij het. Dat lijkt me zoiets gek." Die man lachte mij een beetje uit. Hij zei: "Een schaap dat van de kudde wegloopt, dat wordt 'stay's'."

Nu weet u nog niet veel. Stay's betekent: die kan niet meer van zijn stay (stee), zijn plaats af. Het schaap dat van de kudde wegloopt, staat genageld aan de grond. Die kan niet meer vooruit, niet meer achteruit, niet meer links en niet meer rechts. Die kan geen kant meer op. Het enige wat je kunt doen is je hoofd buigen onder dat schaap, twee poten rechts, twee poten links en hem naar de kudde brengen. Toen hij dat vertelde, dacht ik: nu snap ik het.

Ik heb tijdens mijn loopbaan negen gemeenten gediend. Overal vijf of zes jaar. En wat heb ik een mensen ontmoet die niet meer van hun plaats af konden, die aan de grond genageld stonden. Ze waren "stay's". Ze konden geen kant meer uit. Psychologen, psychiaters, dominees, ouderlingen, niemand kon hen helpen, totdat ze tot de ontdekking kwamen: er is er Eén die mij helpen kan en Zijn Naam is Jezus.

Kent u dat prachtige versje? "U draagt mij tot de kudde weer. Ja, Zijn liefde zocht mij en Zijn bloed, dat kocht mij." U draagt mij tot de kudde weer, dwars door het leven en dwars door de dood. Het leven is verdraaid gecompliceerd. Onvoorstelbaar. Maar Hij wil je door het leven dragen en Hij wil je ook dragen door die Doodsjordaan. Ik ben er de laatste tijd nogal eens mee bezig. Mijn vrouw en ik worden ook een dagje ouder, hoewel ik behoorlijk vitaal ben. En mijn vrouw zei laatst tegen mij: "Wat lijkt jou nu het meest erge als jij moet sterven." Ik zei: "Dat ik jou moet loslaten, dat je degene die je zo intens liefhebt, moet achterlaten." Toen zei mijn vrouw: "Maar, lieverd, je weet toch dat God voor mij zorgt?" Toen zei ik iets wat u niet leuk zult vinden: "Maar ik denk dat ik het beter kan." Ze zei: "Dat meen je ook nog, hè?" Ik zei: "Ja."

Maar Jezus draagt je dwars door het leven en Hij draagt je dwars door de dood. Wat heerlijk om dat te kunnen geloven. Het is een jaar geleden en ik vind het leuk om te vertellen, ik weet niet waarover ik preekte, maar ik preekte in de gevangenis op Curaçao. Die hele kerkzaal was vol met zwarte mensen en cipiers. Na afloop zei één van die gevangengebewaarders: "Dominee, wilt u bij de uitgang gaan staan om al die mensen een hand te geven." Ik dacht: ik wil niets liever dan dat.

Ik had in de preek zoiets gezegd van: Hij heeft mij door het leven gedragen. En er gebeuren zoveel dingen in je leven." Toen was er een jongen van jaar of 23 en die zei: "Dominee, mag ik u omhelzen? Ik heb zo genoten van uw preek." Ik zei: "Dat mag je niet, dat moet je zelfs doen." Hij was behoorlijk sterk en ik dacht: als hij nog even doorgaat, dan ben ik dood geknuffeld." Maar het was grandioos. Hij vertelde me ook wat over dat gecompliceerde leven van hem.

Ik liep later met een cipier door de gangen naar de uitgang en ik zei: "Wat was dat een lieve jongen." Hij zei: "Vond u, dominee?" Ik zei:

“Ja.” Hij zei: “Nou, die heeft drie moorden op zijn geweten.” Ik zei: “Wat maakt dat me ontzettend verdrietig, dat ik die jongen niet eerder in mijn leven heb gekend en naast hem heb gelopen en heb gezegd: Mijn jongen, al sterft je vader, al sterft je moeder, al kom je op straat terecht, er is een God die je bij de hand neemt en er is een God die je leidt dwars door het leven.”

Jezus zegt: “Zo’n herder ben Ik. Leiders van Jizreël, leiders van Israël, jullie hebben het verkeerd gedaan. Je hebt het gewonde niet verbonden, je hebt het verdwaalde niet opgezocht. Je hebt niets gedaan. Alleen Ik ben de Herder en Ik ben gekomen om het verlorene te zoeken.” Jezus spreekt ze aan.

Bij het volgende zal ik heel kort zijn. Heeft u die preek wel eens gehoord over die vrouw met tien schellingen, die er één verliest en het hele huis zorgvuldig gaat afzoeken, een lamp aansteekt en uiteindelijk dat muntje vindt? Dan is er blijdschap in dat hele huis. Ik heb er nog nooit een preek over gehoord. Ik heb er ook nog nooit een preek over gehouden. Nu ik emeritus ben heb ik meer tijd om te studeren en ik ben er uiteindelijk achter gekomen. Die vrouw is het volk van Israël.

Die Farizeeërs kenden hun “Bijbeltje”, het Oude Testament beter dan u en ik. Ik denk aan een tekst uit het boek Hosea, waar het zo duidelijk staat wie die vrouw is, Hosea 2. “Klaag uw moeder aan, klaag haar aan, want zij is mijn vrouw niet en ik ben haar man niet meer. Laat ze haar ontucht van haar gelaat verwijderen en haar overspel van haar boezem.”

Israël heeft het verbond met God verbroken door achters andere afgoden aan te gaan. Afschuwelijk. Het is een verbondsbreuk, een huwelijksbreuk. Onvoorstelbaar.

U zegt: “Maar wat heeft dat nu te maken met die muntjes?” Nou, heel simpel. Het is nu niet meer zo in Israël, denk ik - ik heb het ook niet gezien toen ik er was - maar ik ken die plaatjes nog wel van vrouwen die een hoofdsieraad kregen, een soort band met allemaal muntjes eraan. Dan kon je zien dat die vrouw getrouwd was. Tien muntjes. En tien is het Bijbelse getal van aardse volmaaktheid. De tien wetten, de tien maagden, de tien melaatsen.

In ieder geval is één van die muntjes weg. En nu is die ketting geschonden. Dat vindt zij vreselijk. Ik kan mij dat goed voorstellen, want het is mij ook een keer gebeurd. Wij waren pas getrouwd en gaven elkaar een mooie ring. Toen was ik heel slank. Dat kunt u zich misschien niet voorstellen, maar ook mijn vingers waren heel dun. Omdat ik nogal met veel bewegingen preek, was ik op een bepaald moment mijn ring kwijt geraakt. Dat vond ik verschrikkelijk, want de naam van mijn vrouw staat erin en de trouwdatum. Ik heb dagen gezocht, waar ik wist dat hij ergens moest zijn. Toen vond ik hem gelukkig.

Het is erg om dat sieraad kwijt te raken, het is erg om je ring kwijt te raken... Maar wat is het heerlijk dat er een moment komt in de geschiedenis van Jizreël dat het weer hersteld zal worden, dat God weer komt bij Zijn volk en het volk weer komt bij Zijn God.

Lieve mensen, er is een lied in de bundel van Johan de Heer: “Al de tekenen onzer dagen zeggen mij: Zijn komst genaakt.” Dat geloof ik ook. U ziet dat toch ook in Egypte, Syrië, Libië, Libanon, Jemen. Noem het allemaal maar op. Ze noemen dat de Arabische Lente, maar het is de Arabische Winter. Het is de koude winter. Alleen daar, in dat stukje Israël, daar is het toch betrekkelijk rustig. Hoewel ze nog niet bij de Here God zijn, is dat toch een stukje van de vrede van God.

God heeft een plan en Zijn politiek is niet New York, niet Moskou, ook niet Den Haag, Zijn politiek is Jeruzalem. God komt klaar met Zijn volk. Het wordt weer hersteld. Ach, er valt veel over te zeggen, maar de klok gaat zo vlug.

Het laatste van die gelijkens vertelt Lucas zo mooi als hij zegt: “Iemand had twee zonen.” Dat is typisch Jiddisch, de Naam van God wordt niet uitgesproken. Als ze het wel doen, dan zeggen ze de Eeuwige of de Alwetende of de Almachtige. Iemand had twee zonen en die wordt later Vader genoemd. En dat is God. God heeft twee zonen.

Jaren geleden, herinner ik mij, heb ik er verkeerd over gepreikt in het Oosten van het land. Toen heb ik gezegd: “Die oudste zoon is Israël en de jongste zoon is de kerk, de gemeente.” De mensen vonden het zo mooi, evenals ik, maar het was hopeloos verkeerd. Want die gemeente was nog niet in de picture. Die was er nog helemaal niet. Dus hoe zit het dan met die twee zonen?

Heel simpel. Die jongste zoon is misschien de liberale Jood en die is weggegaan. “We kunnen wel zonder Vader, we gaan zonder God. Misschien gaan we de varkens tegemoet, dat doet er allemaal niet toe, maar zonder God. Leve de lol!” Die oudste zoon is thuisgebleven bij Vader, maar hij had geen relatie met Vader. Wel thuis, maar geen relatie.

Toen ik in Israël was, ben ik ook naar de synagoge gegaan. Ik heb geweldige gesprekken gehad met de rabbijnen. En ik moet eerlijk zeggen dat ik onder de indruk van hen was. Ik had diep respect voor deze mannen met hun pijpenkrullen. Ze spraken over de Eeuwige, maar ze hadden geen relatie met de Eeuwige.

En ik denk dat het zo belangrijk is als ik preek in een kerk, waar dan ook en hoe dan ook, dat ik altijd mag zeggen: “Mensen, heb je ook echt een relatie met de Here God? Dat je heel duidelijk weet als je “Onze Vader” bidt, dat hij je Vader is en als je zingt van Jezus, dat je weet: Hij is mijn Heer, mijn Zaligmaker, Hij is mijn Redder, Hij is mijn Heiland. En als je spreekt over de Heilige Geest, dat je duidelijk weet: Hij leeft in mij, Hij woont in mij, Hij is mijn Trooster.”

Ik ben niet alleen dominee geworden omdat ik het graag wilde, maar ik denk dat ik het geworden ben, omdat ik een diepe relatie heb met de levende God. Iemand vroeg vanmiddag aan mij: “Hebt u wel eens getwijfeld aan God?” Toen heb ik eerlijk gezegd: “Nooit. Alleen begrijp ik de Here God vaak helemaal niet.”

Ik heb al gezegd dat mijn vrouw bezig is met een opruimbeurt en dat is een ellende. Je bent gewoon je huis kwijt. Ze is ook bezig met mijn boekenkast. Toen wilde ze een boek weggooien en dat heb ik nog net kunnen redden, een boek van dominee Piet Lugtigheid, de Hervormde predikant in Deventer. Tot slot ga ik u iets daaruit vertellen, want ik vind het zo mooi, maar ook heel moeilijk. Piet Lugtigheid preekte in de hongerwinter van '44 over Psalm 91. “Al vallen er duizend aan uw linkerhand en tienduizend aan uw rechterhand, tot u zal het niet genaken.”

Toen kwam er een bombardement op Deventer. “Mijn vrouw en onze kinderen waren er niet, wij logeerden bij familieleden. Onze burenen waren gelovige kerkmensen en toen viel er een bom op hun en ons huis. Zij waren allemaal dood. Toen heb ik het zo moeilijke gehad.” schreef hij in die preek. “Toen heb ik gezegd: Here God, ik blijf in U geloven, maar U bent soms zo mysterieus, zo raadselachtig. Ik begrijp U niet.”

Ik denk dat ik dat ook zeg. Er is één lied en dat vind ik tot op heden het aller-, allermooiste lied, één van die coupletten van Gezang 300 uit de Hervormde Bundel:

Heer, ik wil Uw liefde loven, al begrijpt mijn ziel U niet.

Zalig hij, die durft geloven, ook wanneer het oog niet ziet.
Schijnen mij Uw wegen duister, Heer, ik vraag U niet: waarom?
Eenmaal zie ik al Uw luister als ik in Uw hemel kom. Amen.